

SODOBNE DRUŽBE
(15. januar 2008)

NATANČNO PREBERITE NAVODILA !

1. Pri izpolnjevanju listov za odgovore uporabljajte **svinčnik**.
2. Na listu za odgovore označite različico vprašalnika, na katerega odgovarjate, tako da **pri napisu »Različica vprašalnika« pobarvate C**.
3. **Označite vaš študijski status**. Izredni študenti in tisti, ki opravljate diferencialni izpit, pobarvajte krožec pred besedama »Izredni študent«. Vsi, ki imate status rednega študenta(-ke), pobarvajte krožec pred besedama »Redni študent«.
4. Vaše **odgovore na izpitna vprašanja vpišite** na mesta za odgovore od 1 do 20 na listu za odgovore, **tako da pobarvate krožec z ustrezno črko**. Pri vpisovanju odgovorov **upoštevajte navodila na listu za odgovore**.
5. Na vsako izpitno vprašanje je možen le en pravi odgovor. Pravilni odgovori na vprašanja prinesejo po dve točki. Napačni odgovori se ocenjujejo z negativnimi točkami (pol točke za vsak napačen odgovor).
6. **Če pri posameznem vprašanju ne želite izbrati nobenega odgovora, označite x**. Tako označen odgovor ne bo prinesel niti pozitivnih, niti negativnih točk.

1. Pojem kreolizacija je vsebinsko najbolj podoben pojmu

- A) kulturna homogenizacija
- B) kulturna hibridizacija*
- C) kulturni imperializem
- D) ideologija

2. Razlika med begunci (*refugees*) in razseljenimi osebami (*internally displaced persons*) je v tem, da so

- A) prvi migrirali zaradi zunanjih okoliščin, drugi pa zaradi notranjih, tj. osebnih razlogov
- B) prvi migrirali zaradi političnih razlogov, drugi pa zaradi ekonomskih
- C) prvi dejansko migrirali, drugi pa niso, vendar so izgubili svojo etnično identiteto
- D) prvi migrirali preko državnih meja, drugi pa ne*

3. Po Foucaultovih raziskavah se je intenzivna medikalizacija družb v zahodnem svetu začela

- A) v srednjeveških samostanih
- B) ob izbruhu pandemije aidsa
- C) v drugi polovici osemnajstega stoletja*
- D) po letu 2000

4. I. Wallersteinovo pojmovanje modernega svetovnega sistema je bilo pogosto kritizirano zaradi

- A) trditve, da se je moderni svetovni sistem izoblikoval šele po razpadu socialističnih sistemov v Evropi
- B) pretiranega poudarjanja kulturne globalizacije in zanemarjanja ekonomske globalizacije
- C) ekonomskega determinizma*
- D) nezgodovinskega pristopa

5. Tayloristična organizacija dela je povezana z

- A) visoko stopnjo fleksibilnosti pri zaposlovanju in organizaciji dela
- B) zmanjševanjem odtujitve (alienacije) od dela
- C) zmanjševanjem vloge države blaginje
- D) dekvifikacijo delovne sile*

6. Lojalnost etnični skupini, narodu ali religiji je eden od možnih odzivov na procese globalizacije. Drugi, povsem drugačen odziv na globalizacijo je

- A) kozmopolitanizem*
- B) etnični nacionalizem
- C) državljanski (civic) nacionalizem
- D) parohializem

7. Mnogi družboslovci povezujejo neželene trende na področju globalne izključenosti (*global exclusion*) predvsem s/z

- A) dekadentnimi načini življenja v ekonomsko najbolj razvitih družbah
- B) razpadom socialističnih režimov
- C) političnim totalitarizmom
- D) neoliberalnimi politikami*

8. M. Webrov pojem vrednotna racionalnost (*value rationality*) označuje

- A) uporabo razuma pri odločanju o tem, kateri cilji človeškega delovanja so dobri ali slabi in kako je zaželene cilje mogoče uresničiti na najbolj učinkovit način*
- B) uporabo razuma pri doseganju tehnične učinkovitosti, tj. pri izbiri sredstev za najbolj učinkovito uresničitev kateregakoli cilja
- C) dejstvo, da so vse vrednote kulturno konstruirane in kulturno specifične, zato ne morejo imeti univerzalne veljavnosti
- D) prepričanje, da je zahodnoevropska civilizacija superiorna v odnosu do vseh ostalih civilizacij, še posebej islamske

9. Japonizacija (*Japanization*) pomeni

- A) hitro krepitev japonske vojaške moči in ekspanzivnosti pred 2. svetovno vojno
- B) naraščanje ekonomske moči japonske globalne diaspore
- C) širitev japonskih transnacionalnih gospodarskih družb po celem svetu, tudi v Zahodni Evropi in ZDA
- D) zavestno posnemanje japonskih menedžerskih praks v Evropi in ZDA*

10. Angleški izraz *denizens* označuje
- zaposlene v neformalnem gospodarskem sektorju
 - pripadnike najnižjih slojev v globalnih velemestih
 - Portugalce v španskih kolonijah v Latinski Ameriki
 - visokokvalificirane mednarodne migrante*
11. Pojmovanje narodov kot namišljenih skupnosti (*imagined communities*) vključuje idejo, da
- član(-ica) naroda nikoli ne more poznati vseh pripadnikov svojega naroda*
 - so narodi le epifenomen razrednih delitev in razrednih konfliktov
 - narodi dejansko obstajajo le tedaj, ko oz. če si ustvarijo samostojno državo
 - so narodi in narodna identiteta le opij za ljudstvo
12. Za postmoderne družbe naj bi bil/-a/-o značilen/-a/-o
- krepitev družbenih meja in statusnih hierarhij
 - konec velikih zgodb (*meta-narratives*)*
 - velika stabilnost individualnih in kolektivnih identitet
 - doživljanje dela kot ključne družbene vrednote
13. Pojem patriarhalni dogovor (*patriarchal bargain*) se nanaša na
- dogovor med moškimi v tradicionalnih družbah, da si z medsebojnim sodelovanjem zagotavljajo podrejenost žensk
 - vse vrste ekonomskih stikov v tradicionalnih družbah
 - dogovor, po katerem moški ženskam zagotavljajo varnost, ženske pa se jim v zameno podrejujejo*
 - dogovor med moškimi in ženskami v postmodernih družbah, po katerem so se moški odpovedali večini svojih privilegijev
14. Beseda teror (*terror*) se je v zahodnoevropskem političnem besednjaku pojavila
- ob Oktobrski revoluciji v Rusiji
 - v času Francoske revolucije*
 - ob terorističnih akcijah islamskih džihadistov v Evropi in ZDA
 - ob turških vdorih na ozemlje današnje Slovenije
15. Pojem socialni kapital se praviloma nanaša (npr. pri P. Bourdieuu) na
- posameznikove/-čine družbene vezi, poznanstva in članstvo v klubih*
 - formalne izobrazbene kvalifikacije posameznikov oz. posameznic
 - kapital, ki je v državni lasti
 - usposobljenost posameznika/-ice za sociološko raziskovanje družbe
16. V središču trditve, da so različne ljudske igre (*games*) v zadnjih 150 letih doživele proces športizacije (*sportization*), je ideja, da
- so bile te igre kodificirane in standardizirane ter v tej obliki sprejete v večjem delu sveta*
 - je večina športov, ki so danes priljubljeni v zahodnem svetu, nastala v Aziji
 - se je v tem obdobju v športu vse bolj uveljavil amaterizem
 - se je v tem obdobju postopoma zbrisala razlika med ljudskimi igrami in vrhunskim oz. profesionalnim športom
17. Ključna teza N. Eliasovega pojmovanja procesa civiliziranja (*civilization process*) je, da
- je v dolgem obdobju konsolidacije in centralizacije držav v Zahodni Evropi postajalo delovanje ljudi vse bolj kontrolirano in samodisciplinirano*
 - z globalizacijo postaja spopad civilizacij, zlasti zahodne in islamsko-konfucijske, vse bolj neizogiben
 - zahodnoevropska civilizacija korenini v judovsko-krščanski tradiciji
 - je samo zahodnoevropska kultura dosegla tako visoko kompleksnost, da jo lahko štejemo za civilizacijo
18. Za Durkheimovo pojmovanje religije je značilna ideja, da je
- religija opij za ljudstvo
 - protestantska etika močno vplivala na nastanek zahodnoevropskega kapitalizma
 - religija opij ljudstva
 - v temelju vsake religije razlikovanje med svetim in profanim (posvetnim)*
19. Angleška beseda »*glovesity*« označuje
- zavest, da zaradi globalizacije vsi živimo v eni družbi
 - družbeno neodgovorno delovanje transnacionalnih gospodarskih družb v ekonomsko manj razvitih državah naraščajočo kulturno homogenizacijo, ki jo neizogibno prinaša kulturna globalizacija
 - širitev bolezni, povezanih z zahodnimi življenjskimi stili, v ekonomsko manj razvite dele sveta*
20. Kateri od naslednjih pojmov je bil eden od temeljev neomarksistične (npr. Adorno in Horkheimer) kritike potrošniške družbe?
- simulakrum
 - lažne potrebe (*false needs*)*
 - brikolaž (*bricolage*)
 - mcdonaldizacija